

MILJA SERA

marti, 14 ianuarie 2020

„Pogleni Bože na naše sile!“ i „Firescul se negociază“ dvije su zbirke pjesama poznatog karađorđevskog autora Milje Sera iz Lupaka.

Prvu je knjigu izdao u Zagrebu u nakladi Hrvatske matice iseljenika 1997. godine, a pjesme su napisane ljudskim karađorđevskim govorom Hrvata u Rumunjskoj. Druga njegova zbirka pjesama, na rumunjskom jeziku ovoga puta, objavljena je 2000. godine u nakladi Confluence iz Oravice. 1997. godine objavljen mu je i jedan liliput od 12 pjesama pod nazivom „Speranca“, u izdanju županijske knjižare „Paul Iorgovici“ iz Rijeke.

Ovih dana Milja Sera sprema izdanje jedne nove zbirke pjesama u nakladi Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj, a to je meni bila savršena prilika za jedan prijatan razgovor s ovjekom otvorenoga srca i slobodnoga duha.

„Kad sam bio etvrti razred sam vedal kod nas u selu film „Helena iz Troje“; i sam došao; al vrište i doma. Ta drama, ljubav između Elene i Pariza, me je inila da napišem prve moje strofe. To jest dosta duga pesmica, i sad ju imam u arhivi.“

Ja sam rasal bez nene. Svaki put kad nešto me bolelo u dušu; i nesam imal komu da kažem, sam pisal tu moju bolest na nekim listu; ima ili na nekoj pisanki.

Ali sam imal sreću da imam mojeg dedu, pokojnog Krauna. On mi je celo vreme pričao neke pričevetke, i kada smo bili na senu, i kad smo orali. Jel on te pričevetke znal odnekuda ili je izmislio, ne znam da kažem, ali je imal dar za pričavanje. A u osmom razredu sam imao jednog jako dobrog profesora od vlasnika kog jezika, po imenu Vasilescu Cotiso. U to vreme je bio direktor u školi u Lupaku. Bio je profesor i od istorije i je znalo i grčki, i latinski, i ruski. Jedan dan, u drugim trimesterima, uzmeo je cve i izobluka, ga meteo na katedru i na tablu napisao: „Extemporal“;. I nim reo: pišete sve što mislite i znate za ovo cveće. Od svih, ja sam dobio devet, najveću notu. Me uzel tad strani i mi kazao: već da dođeš kod mene! Da zabilježimo i ono vreme svi profesori su sedeli u selu, nisu inili navete.

Sam oštar; al onu već kod njega sa mojim kolegom i pajtom, Ivanom Boškarom. Prvo što sam ja sokotio je bila njegova biblioteka. Moj pajt se metnuo da sigra tablje s profesorom, a ja sam si uzel jenu knjigu, sam sel u fotolij i sam bio el da etam. Sutradan me pital koju knjigu sam etao i što sam razumio iz nje. Sam mu ispričao: „To je bilo tamo i od toga nesam imao drugu notu osim deset na vlasniku. On mi je bio asti i mlogo knjige, između koji bi bio istaknuto „Diccionarul invers al limbii române“; i knjigu poezije Rabindranata Tagore, Indijca koji je bio nobelovu nagradu za literaturu u 1913. godini.“

Kad sam bio osmi razred sam bio tel da se upisao u teološki licej u Alba Iuliji, ali moj ujka, Petar Sera, koji je bio komunist, sekretar u partiju i knez u selu u to vreme, mi rekao: „...ne idu, unu e, tamo, tamo je zlo! Sam ga poslušao; al i sam stal da inim deveti i deseti doma, u Lupaku.“

Na 17 godine sam se angažiral kod inematografije i omak su me popravili u tehnici kulu u Bukurešti, jena forma curs de calificare; od osam meseca. Tamo smo bili dva razreda, svega 70 diteta iz cile države, a ja sam svršao;il tre i najbolji u državi. Posi sam vrnul natrag i sam radil kod filma. Prvi put sam bil u tehnici koj kontroli, posu me dali kod Culturala;, pa onda kod Muncitoresca; i posu kod Arte; de je sad Blooming. Prvoga decembra 1974. godine se otvorila Dacia; i tamo sam radil od prvog dana kakon operator s filmom od 35mm, ali i od 70 mm, koji je bil panorami an. Posi sam pošal u katane i kad sam svršao;il sam se vrnul pak u radnju, ješte nika 21. godinu.

U svo to vreme sam pisal. Najviše sam pisal na vlaščar;ki e sam imal po viščar;e re i, ali sam pisal i na karaščar;evski. Sam ak i prevel jenu pesmicu iz vlaščar;kog na karaščar;evski i posu sam ju proetal. Na karaščar;evskom jeziku mi se inako inila, i po lepa! Jeno je ono što govoriš od maloga diteta i drugo je što nau iš.

Omak po revoluciji, 1995. godine, misim, došcaron;al je autokar iz Hrvatske u Lupak. Lu e su teli da vide naščaroni; seli. Tu je bila jena gospo a po imenu Marija Novak, folkloristkinja po zanimanju, koja je zapitala Petra Zrinku, poščarontara iz sela, jel niki koj da piščar;nešto, koj da se bavi s kulturom. On joj odgovoril e zna i tako sam se pomenul sašjimi kod mene u bloku, u Lupaku. Ja sam tad najviše pesmice imal na vlaščar;kim, al sam imal i na karaščar;evskim joj proetal i nikoliko.

„Lijepe su vam pjesme, gospodine Šera. Da li imate nešto objavljeno?” – me pitala. Sam joj rekao nemam, e si imam šitu i ne živim od poezije. Me pitala možem li da napiščar;em po viščar;e pesmice na karaščar;evskim i da joj pustim u Zagreb, e ona la posu da me vika u Hrvatsku. Ne mi ništa rekla e ima intenciju da mi publicira pesmice.

Ono leto sam napisal plno pesmice, sam si napravil paščar;aport i sam pošal u Zagreb. Sam joj dal pesmice i viščar;e nesam ništa inil dok nesu me pak vikali natrag e la da mi se štampa knjiga. Ona se bavila svem, da ispravlja tekst, da ide kod nakladnika, i da se brine e sve la da bude u redu štampanjem. Su me vikali po jedan put u Zagreb, 1997. godinu, kad se lansirala knjiga u maloj dvorani Hrvatskog narodnog kazališčar;ta. I tako je nastala ova prva moja knjiga „Pogleni Bože na naščar;e slze!”. Da ne sam bil upoznal gospo u Mariju, može biti nikad ne bi ju publiciral.

S mojom drugo knjigom „Firescul se negociaz ” je druga pri povetka.

1978. sam upoznal jenog kolegu pesnika. Constantin Brându_ou mu se ime. Sidimo mi jedan dan u Ri i, pogledamo, ja mu pru etam neke moje poezije, a on me uze za ruku i mi re e da idem sašnjim u enaklu „Semenicul”. Tamo se držalo po etvrtku sastanak. Ja sam bil jedini u ono vreme u tem enaklu koji je pisal s rimom. U me uvremenu postane ovde predsednik Ion Chichere, koji mi predložil da publiciram u naščar;oj broščar;uri od enakla dve, tri pesmice na vlaščar;kim jeziku. Nesam tel! Ne bi znal niti sad da kažem zašto, ali to mi se inilo meni tad ispravno.

Po manat sam upoznal u enakli Mihai Moldovana. On je bil predsednik enakla „Mihai Eminescu”, direktor

doma kulture iz Oravice i pisal je romani. On mi etal pesmice i sve me bil na glavu da izdam knjigu. Kad god me vedal tad mi spomenul za tu knjigu i se držal za mnom dok nesam mogao više. Tako e jenu ve er sam metnul ruku na telefon i sam ga zvonil da mu kažem e lam da mu donesem dve vre e pesmice što sam ji bil napisal i da si odabere on koju si la. Sam ošal kod njega u Oravicu jenu poranini, smo odabrali zajedno pesmice koje su nam bile drage i nave er sam si pošal doma. On se dalje brigal za sve. Ja sam ono vreme imal firmu i sam zaradil neki novci, tako e sam si sam financial štampanje knjige. Me koštalo tad 800 marke. Lansiranje je bilo u Domu kulture Mihai Eminescu. Sam imal mlogo goš e, izme u koji i velikog pesnika Gheorghe Azapa. Je bilo jako lepo!

Sad lam da izdam tre u knjigu de lam da imam 100 pesmice na karaševski i sve toliko na vlaški. Ovej put la da mi pomogne Zajedništvo. Lam da imam i neke crteže u knjigi što ji je napravila moja unuka Kristina iz Nima ke. Pesmice na karaševskim su za svakog loveka Karaševka, za život svakog od njih, za život kojeg su ga imali nikiput. Za sad znam e knjiga je namenjena svim Karaševcima i e pogovor la da glasi ovako: „De dva brata se slože, i olovo plivati može”. To sam ul od dede Petra Žurkula iz Klokoča a.”

Nasmejana, rekla si mi u šali

Da se skobimo kod studenca k no i,

Samo e mi sre u nesmo izabrali

Naše dobo, Bog zna kad e do i.

Kod studenca, stigal sam prvi

Pitam se, da li si za nas odzabila?!

Priko šume, vidim kako mrak se trvi,

Jer tama celu svjetlost popila;

Lijem vodu u kr ag, u misli vidim

Tvoje re i, kako vetar u pro i,

Na kamenku, sam u tami sidim

Ovu ve er, ne eš mi više do i.

Svaku no te ekam kod Turorskog grada,

Reku Karaš slušam kako mirno se valja,

U tem vremenu sam velik od kralja

Samo e ti draga, ne eš mi do i nikada!

Svaka zvezda samo na mene viri

A ti si negdi u dalekim svemiru,

Mrak se spuš a u muziki klaviru,

Jer tvoja ljubav priko šuma se šjiri;

Svaki dan greškama, sam pripadam

I ekam tvoju ljubav da me poboli,

Ne klanjam se svecu, ko me ne voli

A niti lam dušu tebi da prodam!!!

Daniel Lucacela